

Nei, Heðin Mortensen, Tórshavnar kommuna hevur ikki sovið í tímanum

Marin Katrina Frýdal
valevni
Tjóðveldi

Beint undan Ólavsøku var landsstýrismaðurin í samferðslumálum í fjølmiðlunum og róði framundir, at tað var Tórshavnar kommuna, ið “átti apuna” av málinum um grótið úr Sandoyartunnlinum, tí kommunan hevði sovið í tímanum.

Tíverri var heldur ikki í hesum føri nakar kritiskur journalistikkur har til at kanna uppáhaldið og at varpa ljós á, hvørt hetta nú var sannleikin.

Lat meg byrja við at siga beinanvegin, at í hesum ítøkiligum máli havi eg als ikki verið partur av nakrari politiskari viðgerð í Tórshavnar býráði, tí eg eri óeggnig at viðgera tað ítøkiliga uppskotið um at tyrva grótið í haganum, sunnan fyri Velbastaðar bygd.

Ta landspolitisku slag-síðuna í hesum tunnils-máli havi eg hinvegin bæði gott innlit í og áhuga fyri at varpa ljós á.

Sakin er jú tann, at or-

sakað av politiskum atgerðarloysi á samferðslu-økinum nú í nógv ár, valdi Løgtingið enn einaferð skákvegin at seta á stovn eitt partafelag til at taka sær av uppgávuni, ið Landið annars átti at latið sín-um fakmálastovni, Landsverk, upp í hendurnar at tikið sær av.

Tunnilsfelagið hevur fingið eina bundna uppgávu, nevniliga at knýta saman punkt A og B á bíligasta hátt, og uttan nøkur yvirskipaði samferðslupolitisk atlit. Her hevur tann politiski viljin farið alt ov óskettin um og hevur ikki givið tunnilsfelagnum nóg neyvar fortreytir at virka undir. Allar tunnilsnevndirnar og leiðslurnar (Vágatunnilin, Norðoyðatunnilin og nú Eystur- og Sandoyartunnlar) hava, sum skilst, røkt sín arbeiðssetning til lítar, men arbeiðssetningurin frá politiska myndugleikanum hevur, eftir mínum tykki, verið alt, alt ov ófullfiggi-aður, og hesum “bukki” er tað bert tann politiska skipanin, ið skal ábyrgdast fyri.

Tær avleiddu útreiðslurnar, sum hava staðist av, at tilmælini frá fakmálas-

tovninum hava verið skúgvandi til viks, eru munandi, men tær hevur eingin hug til at tosa um nú.

Eftir Vágatunnilin arvaði Tórshavnar kommuna eina grótfylling á Oyrar- eingjum, ið hon mátti nýta stóra milliðnaupphædd uppá til at skapa sum eitt líkinda havnarlag.

Landsverk, og ikki minst tey ferðandi, hava enn ampa og útreiðslur av vegastrekkinum á Hálsi í Sandavági, og alifyritøkan á Fútaletti av teimum avmarkingum, sum landsvegurin gevur teimum, bert tí at stuttskygd avgerð varð tikin um at gera tunnilin nakrar hundrad metrar styttri, heldur enn at leggja munnan eitt nú í grótbrotinum í Sandavági.

Eftir Norðoyartunnilin arvaðu leirvíkingar og Landsverk eitt eljustrið í mong ár um linjuføringina av tilkomuvegnum í Leirvík. Somuleiðis varð lopið upp um garðin, har hann er lægstur, í spurninginum um møguleikan at gagnnýta avlopshitan frá IRF til fjarhita í Klaksvík; spell, nú øll eygu annars eru vend at skynsamum orku-loysnum.

Eftir Eysturoyartunnil-

in hava bæði Tórshavnar kommuna og Runavíkar kommuna arvað stórar og umfangandi trupulleikar av óloystum uppgávum, sum landsmyndugleikin hevur skapt men bert skúgvandi ábyrgdina frá sær í. Ferðslu- utrupulleikarnir í Havn og í Runavík, sum koma at standast av, at Eysturoyartunnilin letur upp uttan at ein skynsom loysn er funnin á tilkoyringarveg- unum, verður ein alstór avbjóðing at loysa. Landið má og skal kenna sína fullu ábyrgd í hesum máli.

Leiðslan í Eystur- og Sandoyartunnlum hevur roknað seg fram til, at bíligasta loysnin at kvitta seg við tilfarið frá Sandoyartunnlinum Streymoyar- megin er at leggja grótið í rúgvu í eini lægd á Velbastað. Uppgávan, politiski myndugleikin hevur givið teimum (kommissoriumið teir hava fingið), fevnir heldur ikki um meira. Tað sama ger seg galdandi fyri staðsetingina av tunnils- munnanum niðri við sjóv- armálan á Gomlurætt.

Hví kemur tunnilin ikki heldur út í Havnardali, kundi verið spurt. Hví kemur tunnilin ikki upp í buginum omanfyri Goml-

urætt (har Merkið er mál- að), soleiðis sum fakmála- stovnurin annars mælti til. Hví kemur tunnilin ikki út í norðara enda av pláss- num á Gomlurætt (har kunningarskeltið stendur), soleiðis at havnarlagið fekk frið og framyvir kundi verið gagnnýtt til eitt nú at menna ferða- vinnuna við. Og er verandi staðseting av tunnils- munnanum tryggjað móti teirri hækking av sjóvar- málanum, sum komandi veðurlagsbroytingarnar spáa okkum?

Hví verður tunnilstilfar- ið ikki lagt í rúgvu at gagnnýta sum komandi byggitilfar (nøkulunda sum danska hugtakið grusgrav) við seinni høvi, eitt nú til at nýta í ábótum á samferðslukervið, at byggibúnað íbúðar- og vinnuøkir við o.s.fr., kundi eisini verið spurt.

Tá SEV framdi sínar stóru tunnilsverkætlanir í Eysturoynni, varð arbeiðið fyrireikað á skynsaman hátt við atlit at møguleik- anum fyri seinni gagnnýtslu av tunnilstil- farinum. M.a. varð avtalað at leggja tilfar í rúgvu Norðskálamegin, sum Sunda kommuna síðani

kann gagnnýta eftir tørvi. Sami leitur kundi havt verið nýttur í málinum um Eystur- og Sandoyartunn- ler. Men politiski myndug- leikin, ið eigur býtisbarnið, tváar sínar hendur og hevur bert ta ússaligu fráboð- anina, at kommunan hevur sovið í tímanum.

Nei, Heðin Mortensen, kommunan hevur ikki sovið í tímanum, og tað veit tú eisini fullvæl frá tínum býráðsarbeiði. Tú er nýliga komin í sessin sum landsstýrismaður í samferðslumálum, og eigur tí heldur ikki ábyrgdina av teirri fløktu støðu, sum málið er endað í.

Men eg hevði vónað og væntað av tær, at tú, við tíni sera drúgvu politisku royndum, hevði megnað at leitt málið aftur á eina fak- liga beina kós, fólki og landi at frama. Tíðin er komin hartil, at allar góðar kreftir mugu draga somu línu, og at givist verður við hesum óskikkinum at seta kommunurnar og landið upp í móti hvør øðrum. “Landið og kommunurnar eru at meta sum eitt par í einum hjúnalagi; ið tørva hvønn annan til tess at fáa sum best burtur úr fyri Føroya fólk”.

Bókaframløga um felagsskapin millum Hetland og Føroyar

Í fjør kom út í Hetlandi bókin “The Cod Hunters”. Rithøvundurin er føroya- vinurin John Goodlad, sum hevur havt samband við Føroyar við mongum vitjanum síðani fyrst í 1970-árunum.

Ein stórus partur av bókin snýr seg um fiski- skapin hjá hetlendingum undir Føroyum, sum í stórum tali fiskaðu á okkara leiðum so tíðliga sum í 1800-talinum. Ein partur av hesi vinnu var keyp av bíligum brennivíni í Føroyum, sum var smuglað til Hetlands, har tollurin var høgur. Minni um hesa tíð- ina eru gravirnar hjá hetlenskum fiskimonnum í gamla kirkjugarði í Havn.

Hetta er eisini søgan um føroyingar, sum fiskaðu við hetlenskum skipum og um skip, sum vórðu keypt úr Hetlandi til Føroya.

Í Hetlandi var tað eisini gamalt, at ein drongur varð ikki rættur

maður, um hann ikki hevði roynt undir Føroyum. Ein annar partur av søguni er eisini, at Hetland í síni tíð var nógv fremri enn Føroyar á fiskivinnuøkinum. Hetta sæst greitt í frásøgnini hjá Pløyen amtmanni í 1839, sum annars enn er at fáa í bókhandlunum, bæði á føroyskum og donskum.

Hesin fiskiskapur hevur eisini havt við sær nógv samband millum føroyingar og hetlendingar, eisini á øðrum økjum sum t.d. fót- bólti.

Nú kemur Goodlad til Føroya at leggja bókina fram. Hann kemur við egnum fari, bátinum Swan við manning, sum er 15 fólk. Swan er ein gamal sildabátur, sum við íblástri frá okkara Johannu og Westvard Ho er settur í upprunaligan stand, og sum verður nýttur til skúlasigling og ferðir sum hesa. Hetta ger

vitjanina enn meira forkunnuga.

Framløga verður í hesum støðum:

20. august í Finsin í Tórshavn

23. august í Listasavn- inum á Sandi

24. august á Segllofti- num á Tvøroyri.

Allar framløgurnar verða kl. 19.30

Her fer John at greiða frá bókin og svara spurningum.

Bestimaðurin á Swan, Maggie Adamson, sum er besti fiólspælari í Hetlandi, fer at spæla hetlensk lög, sum er gjørd í sambandi við fiski- skapin undir Føroyum. Á hesum samkomum verður møguligt at keypa signeraðu bókina.

.....

Meira kann lesast um Swan á heimasíðuni: <https://www.swantrust.com/>

John Goodlad hevur telefon: 0044 7834 774 821

Eg undrist – hvat heldur tú?

Tordur J. Niclasen

ja, so tók hon stuðulin frá samgonguni aftur. Her viknaði lögmaður og nú var ikki longur galdandi, at hvør atkvøddi eftir “egnari sannførding”.

Lívsáskoðan hins ein- staka avgerð støðutakan til ymisk mál. Tað sum kann undra er, at hóast av- rik samgongunnar í t.d. hjúnarbandsmálinum eru beint í stríð við lívsáskoð- anina hjá mongum javnar- fólki eins væl tjóðveldis- fólki og teim, ið stuðla Framsókn, so halda hesi á við at veita hesum somu flokkum stuðul – uttan at gera sær greitt, at júst teirrasa stuðul gevur hesum flokkum møguleikan at halda somu kós og fremja enn fleiri broyting- ar á etiska økinum. Broyt- ingar sum t.d. fría fostur- tøku, kirkjuvíglsa av samkyndum, kynsneutralt samfelag v.m. Broytingar, sum avspeglað tað, sum vit síggja í t.d. Danmark.

Kenni mong skilafólk í nevdu flokkum, sum vegna teirra lívsáskoðan, ikki ynskja at okkara kæra Føðiland skal gerast eitt

kopi av tí danska samfel- agnum, tá ræður um virð- isgrundarlag og etisk við- urskifti.

Tí er mín vinarliga áheitan á tykkum: Stuðlið teir flokkar, sum í verkið hava víst, at teir ikki ganga ta leið, sum samgongu- flokkarnir gera á tí etiska økinum! Tað ber væl til at vera “sosialur” uttan at velja Javnaðarflokkin, tað ber væl til at vera tjóð- skaparsinnaður uttan at velja Tjóðveldi og tað ber væl til at taka undir við frælsis tankanum uttan at velja Framsókn.

Hugsað um tína ávirk- an!

Júst tú kann verða við til at venda gongdini!

Eiði, tann 13. August 2019.